



## EESTI JALGPALL 100, KOERU JALGPALL 10

### Mis on elu mõte?

**Mõista, kes sa oled ja milleks sa oled siia maailm sündinud. Leida endas olev ja ainult sulle kuuluv jõud ning anda see jõud maailmale heas tähenduses.**

Tänavu tähistame Eesti jalgpalli 100. sünnipäeva. Koeru SK mängib Eesti meistrivõistlustel kümme aastat. On mida tähistada. Oleme alles väike, oleme alles oma tee alguses - see puudutab nii jalgpalli kui ka kogu ühiskonda. Edasi liikumiseks on vaja üksteist toetada.

Jalgpall on kuninglik ala, kus 22 mängijat ajavad taga ühte palli ja eesmärk on lüüa rohkem väravaid, kui vastane. Võhikule tundub see täiesti mõttetu tegevus, aga samas on tegemist kuningliku alaga, millega maailmas tegeleb miljonid inimesi. Brasiilias öeldakse, et iga noor poiss õpib jalgpalli mängima kohe, kui õpib kõndima. Selle aasta tipp-sündmus eesti jalgpallis on brasiillastest jalgpallikuningate Robinho, Ronaldinho, Kaka ja teiste tulemine sõprusmänguks Eestisse. Sel aastal kohtuvad nad Euroopas ainult Eesti ja Itaaliaga. Neid võideti 2-0. Koerukatele on see samuti tähtis sündmus, sest Koerust pärit Gert Kams on Eesti koondislane ning hea õnne korral peab tema võitlema endise maailma parima mängija Ronaldinho vastu. Gert Kams on ainuke professionaalne sportlane Koerust, kes teenib elatist jalgpalliga FC Flora nimekirjas, kus osales eelmisel aastal kõikides mängudes.

2008.a. oli Eestis registreeritud 9264 mängijat. 4270 täiskasvanut ja 4994 noort. Lisaks noored, kes veel meistrivõistlustel ei mängi, ning harrastusjalgpallurid. Eestis on hinnanguliselt 20 000 regulaarset vutimängijat.

2009.a. osaleb Koeru SK III liigas. Mõnele inimestele tundub, et mis see kolmas liiga ka on, kuid teadmiseks, et kõrgemates liigades mängivad 17 linna ja ainult 5 valla võitkonnad. Koerust on järgmisel aastal meistriliigas mängimas neli jalgpallurit: Gert Kams, Andre Mägi, Artur Müür ja Marion Adusoo. Lisaks on Koerust pärit jalgpallitreener Karel Voolaid, kes on olnud Eesti noortekoondiste treener ja aastaid FC Flora treener ning Soome meistriliiga Turu Palloseura abitreener. Karel on ka Eestis üks väheseid PRO-litsentsiga treenereid, mis tähendab, et ta võib treenida ka selliseid kuulsaid klubisid nagu Real, Chelsea, Barcelona, Arsenal jne. Karel mängis eelmisel hooajal Paide LM ridades, olles meeskonna üks liidreid ja ajusid, aidates Paide meeskonna meistriliigasse. Kindlasti ootaks meie spordijuhtidelt tema tunnustamist.

*Keera lehte, lugu jätkub...*

Nende inimeste mälestuseks, kes pidid läbima pikad ränkrasked Siberi-aastad ja –teekonnad, püstitati 25. märtsil, valupisarate 60. aastapäeval Koeru mälestuskivi. Matsakas maakivi on sümboliksena leitud ja toodud viimase Väinjärve vallavanema Martin Ahe talumaalt Arukülalt. Ahe perest läkitati Siberi-teele neli inimest. Jäme kivimürakas sümboliseerib eestlase jonni ja pealehakkamist kaugel maal.

**Fotol:** Mälestuskivi on tulnud avama Järva maavanem Üllar Vahtramäe. Teda assisteerib Helen Truska.

## LÜHIDALT

### Viielised

Kooliõpilased said palgalehti. Kevadvaheajaks viisid koju viitega tunnistused Krislin Päre, Melissa Ots, Silver Patrik, Triin Aasa, Lishanna Ilves, Maarja Mikhkels, Angela Randmaa, Rika Reinberg, Katrin Aleknavitsjute, Franko Eskla, Laura Lepik, Ege Paberit, Caryna Jõgiste, Kris Liivak, Mariette Sakkool, Mattias Mikhelson, Gertin Pakkonen, Heli Paluoja, Mirjam Aan, Joanna Jürgensohn, Laura Lehtmets, Carolyn Mets, Getter Eskla, Aigi Mänd, Nele Neeme, Geiri Lokotar, Katre Kluust ja Kätrin Grauberg.

Kiidusõnad tublidele õpilastele ja emadele-isadele!

### Tosin tonni piima

Viimasel ajal on Eestimaa ajakirjandus avaldanud rekordlehmade piimaande. Vallalehel tekkis huvi ka meie vsside piimatoodangu vastu.

Laaneotsa suures farmis sain OÜ Järva juhatuse esimees Tauno Heililt teada, et ega nad selles osas erilist edetabelit ei pea ega rekordeid eesmärgiks ei sea.

Suurfarmis on 850 lüpsilehma ja nende

keskmine väljalüps on ligilähedane Järvamaa keskmisele näitajale. Järvamaa 14 000 vssit annavad 305 päevaga 7637 kg piima. Kolhoosi ajal jõuti 4000 kiloni, Parun Maydelli rekordlehmad lüpsid 9000 kg.

Järva OÜ loomakasvatusejuhi Külli Pirnipuu arvuti andis vastuse ka uudishimule. Saksa päritolu lehm Zamba andis teisel laktatsioonil 12 408 kg 3,89 rasvaprotsendiga piima.

Teisel kohal püsiva eesti päritolu piimamasina toodanguks näitas lauarvuti neljandal laktatsioonil 305 päevaga 11 653 kg. Meie vanaemade punikud andsid 5 % piima. 305 päevalüpsi on võrdluse alus.

OÜ Abaja Farmi direktor Kalle Adlerilt sain teada, et nendel on farmis 161 lüpsilehma, kes annavad keskmiselt 8165 kg 4,05% rasva ja 3,40% valgu sisaldusega piima. Rekordlehm Siva lüpsis kolmandal laktatsioonil 10 938 kg piima.

### Koeru muuseumis

Koeru valla muuseumi varasid on täiendanud Hubert Jõe, Toomas Tammik, Peep, Piia, Pille ja Pilvi Raudsepp. Tänu kõigile!

Rakke muuseumi juht Antti Ilomets kinkis meile 1949.a. küüditamisalaste dokumentide koopiaid.

Nendel on ajalooline väärtus. Aitäh!

## 3,1 miljonit krooni kärpeid

### Koeru vallavolikogu märtsikuu istung toimus 26. märtsil.

● Sporditeemaga esines Vahur Palu. Kuulajad said teada, et meil töötab kuus spordiringi kaheksa tasustatava treeneriga. Eesmärk ei ole edendada tippporti, vaid nõ laiapõhjalist ettevalmistust.

Valla meistrimedaleid on jagatud 17 alal. Eesti tasemel medaleid on toonud Tarmo Saar, Ave Lagenõmm, Ken Trosman, Toomas Tammik, vennad Kruusalud. Meelike Terasmaa osales saalihoki EM võistlustel. Jalgpalli kõrgliigas mängib meil neli meest (Gert Kams, Andre Mägi, Artur Müür ja Marion Adusoo). Toomas Tammikul on jalg Eesti koondise ukse vahel.

● Koeru Tervise ja Spordikeskuse asjaajamise edenemisest rääkis Mati Sadam. Ta kinnitas, et paberitööd on lõpukorral.

Uus maadlusmatt jõuab kohale juba lähiajal. Ehitustööd algavad veel sellel aastal, kinnitas kõneleja.

● Ervita vana tuuleveski ja selle kinnistu (14474 m<sup>2</sup>) otsustati võõrandada. Selle uus omanik hinnaga 15 000 kr on Jarkko Arhilahti. Ta on kohustunud koostama uue eskiisprojekti, kindlustama ehituskonstruksioonid, paigaldama välisüksed, esmalt ehitama ajutise katuse ja korrastama ümbruse.

Lõpptulemuseni loodab Jarkko jõuda viie aastaga. Tema eesmärk on renoveerida kõik Ervita mõisasüdamete hooned.

● Koeru valla 2009.a. eelarve vastu võtmine. Eelarve rahanumbreid on kärbitud 3,181 milj kr. Esimese kvartali tulumaks on võrreldes aastatagusega vähenenud üks miljon krooni.

Vähendatud on ka Maksuametilt meile makstava tulumaksu protsenti (11,93 g11,4), so 560 000 kr vähem. Rahakoti vähenemine võib viia palgata puhkusteni.

Kooli ehitustööde jätkamiseks on võimalik ja vajalik võtta laenu, samuti suure veeprojekti käivitamiseks. Ega raha maailmas otsas ei ole. Jätkuvalt tuleb leida erinevate projektide võimalusi. Meie seaduseandjad võtsid 2009.a. valla eelarve vastu.

● Koeru valla üldhariduskooli pedagoogide töötasustamise teine lugemine. Õpetajate palgatõus on olematult minimaalne, aga ta on siiski olemas.

● Eelnõu hooldajatoetuse määramiseks ja maksmiseks kinnitati.

● Maakonna õpilasürituste kulude katteks on Koeru vallale määratud 35 084 kr. Volikogu kinnitas eelnõu.

● Vello Kallandi on algatanud Vabadussõja kangelaste haudade kaardistamise ja nende korrastamise.

Hauakivide renoveerimiseks on ka mõningane projektiraha leitud. Koeru vanal kalmistul on seni leitud 20 hauda. Koeru noortemaja on lubanud oma tööabi.

● Järgmine volikogu istung toimub 23. aprillil kell 16 vallamajas.

## EESTI JALGPALL 100, KOERU JALGPALL 10

2009.a. on Koeru SK jalgpalluritele juubeliaasta. Osaletakse kümnendat aastat Eesti meistrivõistlustel ja kordagi ei olda langenud allapoole oma tasemest. Minule on see aasta tähtis mitmel põhjusel, kuid tähtsaim ülesanne on meie meeskonna noorenduskuuri edasiviimine.

Skeptikud on pidanud meie meeskonda, kes osaleb meistrivõistlustel, mingiks vanade meeste pundiks, aga need fännid, kes mängudel käivad, teavad, et toimiv noortesüsteem annab meile võimaluse läbi viia noorenduskuuri. 30st registreeritud mängijast on neid „vanakesi“ kõigest 7-8, ülejäänud on kõik Koeru noored.

Järgmisest hooajast saavad mängida meie noortesüsteemi esimesed kasvandikud. Noortest mängivad viis mängijat FC Flora Paide nimekirjas noorteliigas. Silver Kruusalu on noortekoondise kandidaat.

Turniiridel on võidetud või viiki mängitud selliste tippmeeskondadega nagu Levadia, Tulevik, Warrior, SK-10, nii et treener on saanud uhkust tunda, on tunnustavaid õalalepatsutamisi, et panid kokku Järvamaalt satsi, aga tegemist ainult Koeru poistega.

Koeru jalgpallureid teatakse ka nende superfännide järgi. Küllalised ei taha keegi meie kodumängudele tulla, fännid on meile suur tugi. Eelmisel aastal said fännid endale ka spetsiaalsed fännisärgid, madalamates liigades ei ole mina näinud rohkem kusagil sellist toetust, kui Koerus.

Koerus elab ligikaudu 2300 inimest, jalgpalliga on seotud ligikaudu 10%, seda jalgpallurite ja toetajate näol. Jalgpallureid 3-4

% Kui võtame Eesti keskmise, siis on meil väga hea seis. Negatiivse poole pealt on meie jalgpalliväljak Eesti üks halvemaid, aga me ei ole virisenud, peamine on et üldse midagi on. Virisevad meie vastased.

Minu eesmärk on arendada jalgpalli Koeru vallas ja eesmärgiks on 2012-2013 hooajal mängida teises liigas. Selleks on vaja omandada kogemusi, regulaarselt treenida ja osaleda võimalikult paljudel võistlustel. Aga eelkõige hea töö noortega, sest nemad on ju edasiviiv jõud.

Lastevanematelt ootan suuremat sekkumist, siiani on negatiivne, et kolme aasta jooksul olen näinud oma lapsi vaatamas käinud nelja lapsevanemat. Mujal maailmas on isade-emade huvi väga suur.

Väga positiivne oli eelmise suve hakul lasteaia korraldatud isade-poegade mäng, mille napilt võitsid lasteaia poisid, kes teevad esimesi samme jalgpallis.

Loodame, et jalgpalli juubeliaastal on Koeru jalgpalluritel ja toetajatel võimalikult palju rõõmustavaid sündmusi. Täname kõiki oma toetajaid, kes on meid kümne aasta jooksul toetanud. Loodame, et meie head suhted jätkuvad.

Ootame uusi huvilisi jalgpalliga tegelema, tähtis on meile liikumine ja asjast lõbu saamine. Skeptikutele!

Tulge ja proovige ka mängida, see ei ole niisama palli taga ajamine. Millised on kaks spordiala, mida mängitakse peaga? Male ja jalgpall!!!!

Noortetreener Ivar Nagla

## Teade

Alates 1. aprillist on  
vallavalitsuse tööaeg  
E – R 8 – 16.30  
Lõuna 13 – 13.30

## Ohtlikud- ja elektroonikajäätmed

Koostöös Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskusega toimub Koeru vallas **17.mail ohtlike ja elektroonikajäätmete kogumisring**.

Kogumisringi peatuskohad ja kellaajad: 9.00 – 9.15 Kalitsa endise kaupluse juures, 9.30 – 9.45 Vao seltsimaja, 10.00 – 10.15 Aruküla katlamaja, 10.30 – 10.45 Koerus kauplus „Tuljak“, 11.00 – 11.15 Ervita katlamaja, 11.30 – 11.45 Vahuküla korrusmajade(endine kauplus) juures, 12.00 – 12.15 Salutatuse seltsimaja juures.

**Ohtlikud ja elektroonikajäätmed tuleb kogumisringi peatuskohtades igal kodanikul isiklikult üle anda !**

## Suurjäätmed

Koostöös Väätsa Prügila ASga toimub Koeru vallas **23 -24.mail suurjäätmete kogumisring**.

Kogumiskonteinerite paigaldamise asukohad: Koeru alevikus Aruküla katlamaja juures, Kaupluse Tuljak taga, Ervital vana katlamaja, Vaol endise puutöökoja esisel platsil mõisa taga.

Kogumiskonteinerisse võib tuua suurjäätmeid nagu vana mööbel, autokummid, vanametall, vannid, kraanikausid, WC-potid, kodumasinad nagu külmikud, pesumasinad, elektri- ja gaasipliidid, infotehnoloogia- ja telekommunikatsiooniseadmed, tarbe-elektronika, elektrilised tööriistad.

Olmejäätmeid, ehitus-lammutusjäätmeid ega aknalaasi konteinerisse ei või tuua!

Info tel. 3846304 valla keskkonnainiikult.

## Õpilasvõistlused

Kooli aritmeetikakonkursi võitsid Sten Aan, Getter Kallasmaa ja Andres Tambla. Maakonna bioloogiaolümpiaadil saavutas toreda III koha Keith Tauden. Emakeele olümpiaadil jõudsid auhinnakohtadeni Anne-Mai Näkk (II koht) ja Katre Kluust (III koht).

Maakonna matemaatikaolümpiaadil saavutas II koha Getter Kallasmaa. Maakonna inglise keele olümpiaadil jõudis III kohani Siim Kuriks. Jõudu edaspidiseks!

Järvamaa 5.-6.klasside Nuputa võistlusel saavutas meie kooli võistkond tubli II koha. Saadud tulemusega pääseti edasi vabariiklikule võistlusele. 4.aprillil võisteldakse Tartu Mart Reiniku Gümnaasiumis, kus vastasteks on vabariigi tugevaimad koolid.

Võistkonda kuuluvad Aigi Mänd, Mirjam Aan, Endrik Tombak ja Lennar Lehtmets. Õpilasi juhendab õpetaja Siret Pärtel.

Järvamaa 7.klasside Nuputa võistlusel saavutati III koht.

Võistkonda kuulusid Katre Kluust, Kaarel Jalakas ja Indrek Mihkelson. Õpilasi juhendas õpetaja Tiia Tippi.

# Koeru valla tähtsündmused 2008

- **Jaauanaris** pälvis Ülle Jääger Järvamaa Omavalitsuste Liidu kultuuripreemia
- **Veebruaris** startis Koeru-Vao rahvarallil 123 autot
- **Märtsis** 35 aastat tagasi valmis uus lasteiahoone. Kerli Sirila tituleeriti Koeru valla aasta naiseks
- **Aprillis** pälvis Soomepoiss Hubert-Heiki Jõe C.G.E.Mannerheimi 140. juubeliaasta medali.

Koeru näitemäng tähistas oma 120., naisrahvatantsurühm Alleaa 30. ja Koeru muusikakool 5. aastapäeva. Kultuurimajas toimus Järvamaa rahvatantsupäev.

- **Mais** peeti koolis olümpiamänge (kohal olid kauged külalised Soomest ja Ukrainast).

Tähistati Roopi Hallimäe 100 sünniaastapäeva.

- **Juunis** avati Koeru Hooldekeskuses psühhogeriaatria osakond. Vahu külatee sai asfaldi ning ilmus inglise keelne Koeru Kaja (The Koeru Echo)
- **Juulis** avati Väinjärve-Koeru kergliiklustee, Koerus ja Koigis korraldati omavalitsuste kuu avapäev. Aruküla pargis etendati Koeru Huviteatri vabaõhuetendust "Vabaduse ohvrid".

Peeti nelja küla (Abaja, Merja, Koidu-Ellavere ja Valila) kokkutulek, Väinjärve triatlon, Koeru kihelkond sai 720 aastaseks, ilmus 200. Koeru Kaja ning tantsurühm Karap

osales "Europeadel" veitsis

- **Augustis** algas koolimaja juurdeehitus, Koerus toimus rahvusvahelise Põhja- ja Baltimaade koorifestivali regionaalpäev, Vao – Abaja tee sai tolmuvabaks, Vao rahvaspindil startis 95 ekipaa*i*. Kuldleeripäeval Koeru kirikus osales 29 leerilist

- **Septembris** käisid kooli tantsijad ja jalgpallurid Ukrainas, Salutagusel valmis uus seltsimaja ning keskkooli juurdeehitusel pandi nurgakivi.

- **Oktoobris** korraldati kuues Kalju Lepiku luulevõistlus, Järvamaa käsitööpäev ning valmis Koeru keskuse uus liikluskorraldus.

- **Novembris** valiti Koeru valla AASTA MEHEKS Jarkko Arhilahti.

- **Detsembris** tähistas Koeru apteek oma 125 sünnipäeva ja Koeru Pensionäride Selts sai 15aastaseks.

Aasta jooksul sündis 26 uut vallakodanikku. Rahumaale läks 17 kaaskodanikku. 31. detsembril 2008.a. elas vallas 2364 elanikku.

Koeru uuel kalmistul toimetati 47 matust, sh 22 urnimatust. Vanale surnuaiale kanti viis lahkunut, sh neli urnimatust. Kirikuaia kalmistul toimus üks urnimatus.

Toimusid traditsioonilised Koeru suvemängud, Väinjärve veepidu, Koeru kevadjooks jne. Kõik plaanitud suusavõistlused jäid lumevähesuse tõttu pidamata.

## SPORT

- 07.03 Toimus Viljandimaal Kõpus rallisprindi Eesti meistrivõistluste etapp. Roland Murakas võitis jällegi klassis V18 teise koha ja hoiab seda kohta kindlalt ka meistrivõistluste arvestuses.

- Eesti juunioride meistrivõistlustel vabamaadluses võitis Toomas Tammik 74 kg kehakaalus hõbemedali ja Maarjo Pihlak 96 kg kehakaalus pronksmedali.

- Eesti kadettide meistrivõistlustel lauatennis võitsid vennad Kaspar ja Silver Kruusalu paarismängus pronksmedali, Rannar Remmelgas jäi jagama 5.-8. kohta. Individuaalselt saavutas Kaspar Kruusalu parimana 5. koha.

- Koeru keskkooli võistkonna edukas esinemine TV 10-olümpiastarti sarjas jätkus ka teisel etapil Tallinnas. Väikeste koolide grupis koguti kõige rohkem punkte ja kindlustati üldarvestuses 2. kohta. Üksikaladel oli jällegi meie parim Lennar Lehtmets, kes 60 m tõkkejooksus saavutas 7. koha. Järvamaa eelvõistlustel võitsid tõkkejooksu Joanna Jürgensohn, Merilin Ivask ja Lennar Lehtmets ning kaugushüppe Johanna Ilves ja Andero Lipping.

## Minu Eesti Mõttetalgud

Teeme Ära kodanikualgatuse esimene projekt, Teeme Ära 2008, tõi kokku 50 000 talgulist ja puhastas Eestimaa prügist.

Innustudes eestimaalaste võimest koos suuri asju ära teha, lõi Teeme Ära toimkond uue projekti - Minu Eesti Mõttetalgud. Talgute eesmärk on leida probleemidele häid ja loovaid lahendusi ning äratelijaid meie endi keskel.

Küllap tekib igas mõttekojas kiirelt ja lihtsalt teostatavaid ideid, mille väljamõtledajad ise saavad kohe ellu viia. Ideedele, mis vajavad enamat mõtlemist ja plaanimist, aitab toimkond leida äratelijaid ja lahendada elluviimiseks vajalikke küsimusi.

Ükski idee ei lähe kaduma, kõik mõttekoda-de mõlgutused saavad arhiveeritud ja jäävad kõigile äratelijaks. Ilma mõtleta ei sünni tegu. Pole vaja oodata probleemide lahendust väljastpoolt, kui saame ise palju koos ära lahendada.

1. mai mõttetalgutele on oodatud kõik eestimaalased olenemata vanusest, haridusest või erialasest ettevalmistusest. Selleks, et inimestel oleks lihtsam leida südamelähedane teema, on ekspertide abil välja töötatud teemad, mis keskenduvadki sellele, kuidas Eestimaa paremaks teha.

Kõik ühiskondlikud teemad on Minu Eesti kodulehel *mõttetalgute teemade alt* kättesaadavad. Igas mõttekojas tuleb arutlusele neist teemadest kolm, mis on registreerudes näha. Lisaks on igas mõttekojas üks kohalik teema, mille eesmärk on leida ennekõike kohalikule probleemile kohe koos äratehtav lahendus.

Mõttekotta saavad registreerida 3-liikmelised tiimid, kes valivad mõttekoja selle järgi, kus on neid huvitavad teemad või sobib asukoht.

Registreerimine mõttetalgutele algab 1. aprillil internetiaadressil [www.minueesti.ee](http://www.minueesti.ee) ja Ervita, Koeru ning Vao raamatukogudes. Koeru mõttekoda avab 1.mai kell 10.00 ukseid Koeru kultuurimajas. Koja avamine kell 11.00.

Minu Eesti Koeru kojavanem Elve Bender [elve.bender@gmail.com](mailto:elve.bender@gmail.com)

## Turvavöökampania 2009 "Ära tapa oma sõpra!"

2009.a. märtsis ja aprillis toimub ülevabariigiline turvavöökampania „Ära tapa oma sõpra“, mille sisuks on turvavööde ja laste turvavarustuse kasutamise edendamine. Seejuures on kampania käigus põhitähelepanu suunatud turvavöö kinnitamisele tagaistmel. Statistika ja erinevad uuringud on ühe peamise põhjusena välja toonud vigastuste suurema raskusaste ja liiklusõnnetustes osalenute hukkumise põhjustena sõidukis viibijatel turvavarustuse mittekasutamise.

Seekordse kampania sihtrühm on 18-25 aastased autojuhid ja nende kaasõitjad, kuid turvavarustuse kasutamist kontrollitakse jätkuvalt ka teistel sõidukijuhtidel ja sõitjatel. Läbi aastate on turvavööde kasutamise kampaniate märgatavus olnud äärmiselt kõrge. Maanteeameti poolt tellitud TNS Emor uuringust, mis viidi läbi aprillis 2008, selgub et turvavöö kampaniate märgatavus on lausa 80%. Tänavuse turvavööde kasutamise kampania „Ära tapa oma sõpra!“ eesmärgiks on suurendada turvavööde kasutamist just tagaistmel. Kuigi eelpool mainitud uuringu järgi on tagaistmel turvavöö kinnitamine suurenenud märgatavalt (49 – 62%) on kõige tublimad turvavööde kinnitajad tagaistmel siiski 50–74 aastased naised. Kõige vähem teevad seda aga noored mehed vanuses 18–25 aastat ning nendele ongi tänavune kampania suunatud.

Et rõhutada turvavöö kinnitamise vajalikkust tagaistmel tuuakse kampanias välja seik, et tagaistuja võib sõiduki kokkupõrkel tappa inertsit tõttu eesistuja. Keskmisel kiirusel toimuva liiklusõnnetuse korral sööstab 80 kg kaaluv inimene inertsit jõul kinnitamata turvavöö puhul tagaistmelt ette massiga 3600

kg. Sellepärast on ka loomulik, et taolise liiklusõnnetuse korral vigastab tagaistmelt ette sööstev inimene eesistmel istujaid ning seda sageli eluohtlikult või surmavalt. Sellele keskendub ka kampania slogan: „Ära tapa oma sõpra!“.

Siinkohal olekski sobilik eraldi välja tuua liikluseeskirja ja liikluseaduse §-d, milles on sätestatud juhi ja sõitja poolt turvavarustuse kasutamise kohustus. Turvavarustust peaksid juht ja sõitja kasutama sõidukiga liigeldes liikluseeskirja nõuetest tulenevalt. Kindlasti kontrollivad politseiametnikud turvavöökampania ajal turvavarustuse kasutamist süvendatult.

### Liikluseeskiri

§42. Sõidukis, millel on turvavööd, peab sõitja olema turvavööga nõuetekohaselt kinnitatud, §60. Kui lapse pikkus ei võimalda teda nõuetekohaselt kinnitada auto turvavööga, tuleb omaette istuva lapse sõidutamisel sõiduautos, millel on turvavööd, kasutada tema pikkusele ja kaalule vastavat turvavööri, -hälli või muud nõuetekohast turvavarustust. Sõiduauto eesistmel tohib last sõidutada ainult siis, kui ta on turvavarustuse abil nõuetekohaselt kinnitatud.

### Liikluseadus

§ 74<sup>64</sup>. Turvavarustuse kasutamise nõuete rikkumine

(1) Sõiduki juhi või sõitja poolt turvavöö nõuetekohaselt kinnitamata jätmise eest või sõidukijuhi poolt turvavarustuse abil nõuetekohaselt kinnitamata lapse sõidutamise eest karistatakse rahaträhviga kuni 3000 krooni

**Margus Vaas**

**Paide politseijaoskonna korrakaitsetalituse komisar**

## RÄÄGIMELAPSEGA

„Praegu me näeme aimamisi nagu peeglist, siis aga palgest palgesse. Praegu ma tunnetan poolikult, siis aga tunnetan täiesti, nagu minagi olen täiesti tunnetatud. Ent nüüd jääb usk, lootus, armastus, need kolm, aga suurim neist on armastus“ (1Kr 13: 12 – 13).

### Intuitsioon ja kogemuse mõtestamine.

Küllap oled tundnud, et mõtete ja tunnete väljendamine ei ole lihtne. Eriti siis kui oled armunud. Ütelda oleks nii palju ja sõnu ei jätku. Kiri armsamalt paneb aga südame põksuma veel enne kui oled asunud lugema... See on nõnda, sest armunud olemine tähendab olla teistmoodi kui tavaliselt. Armunu elab impulsiivset elu usut, et tema igatsused on samad või vähemalt sarnased armastatu omadega. Ta elab lootuses, et need igatsused täituvad ja ta leiab vastuarmastust. Armastuse keerulisus seisneb küsimuses, kas leitakse ühiseid igatsusi ja eesmärke. Ühisosa avastamine ja avardamine on armastuse müsteeriumi kogemine. Seetõttu tuleb tahes tahtmata armastusest mõelda, kõnelda, kirjutada, laulda, tantsida, maalida, luuletada... et kasvada armastuses ja vastastikusel mõistmises.

Armastava inimese mõtted, sõnad ja teod on pigem intuiitiivsed kui ratsionaalsed, ent ometi pingsalt mõtestatud seostes armastatuga ning tema mõtte ja tundemaailmaga. Armastuse kohta võib niisiis ütelda, et see on intensiivse kogemuse ja selle mõtestamise seisund. Pingsa ja pideva õppimise olukord, kuna armastus ei ole oma loomult passiivne ega muutumatu. Toomas Paul on ühes oma jutluses ütelnud: „Armastus peaks olema järjepidev mõtisklemine selle üle, mida teha teisele, et tal oleks hea olla, et ta võiks elada rõõmsa meelega. Pidev mõtisklemine toob kaasa teotsemise selles suunas“ (267).

### Mõtestatud kogemus kui motiiv armastada.

Kasvamise juures tuleb tähele panna üht olulist tõsiasja. Inimlapse areng avaldub tema tunde ja mõttemaailma muutumises. Uues Testamendi kirjade üks olulisemaid autoreid Paulus arutleb selle üle nõnda: „Kui ma olin väeti laps, siis ma rääkisin nagu väeti laps, mõtlesin nagu väeti laps, arutlesin nagu väeti laps. Aga kui ma sain meheks, jätsin ma kõrvale väeti lapse kombed“ (1Kr 13: 11). Inimene on ju seesama, kes ta oli oma sünnihetkel, ent ometi hoopis midagi uut. Ta on sama, ent ometi keegi teine. Inimene kogeb armastust maast madalast läbi oma lähedaste. Kogemuse mõtestamiseni jõutakse samuti läbi teiste. Seeläbi avardub inimese võime tunnetada ümbritsevat maailma ja inimesi süvitsi ja avaramalt. Mõtestamine on aga muutus, mille enesestmõistetavuse kriisi üle tuleks veidi

lähemalt arutleda.

Inimene ei saa jääda üha armunud seisundisse. Elu õppetunnid on sageli väga karmid. Inimene, kelle lootusi on petetud või kes on pidanud oma elu mõne traagilise sündmuse tõttu ümber korraldama, teab, et kõige raskem on leppida kaotuse valuga. Armastuse kaotus toob tavaliselt kaasa ka mõttekaotuse või vähemasti segaduse väärtushinnangutes. Kui keegi saab haiget, siis toob see kaasa kiusatuse teisele samamoodi või kangemini tehtu eest kätte maksta. Teha nõnda, et teinegi kogeks sedasama, mis kannatanule osaks sai. Ma ei taha pikemalt kirjutada inimkäitumise võimalikest varjukülgedest, vaid sellest, et armastuseta tunneb inimene end pooliku ja piiratuna. Armastus on kogemus, mis annab elule mõtte. Katsed enesekindlust muudele alustele üles ehitada ei kanna loodetud vilja. Olemasolemise mõte on tühine üksnes iseenda kogemuste kogemise ja teadmiste teadmise tarvis. Pime raev ja viha on sarnased pimedade austamise ja ihalemisega. Need on deemonlikud nähted ses mõttes, et inimene on tahtlikult või tahtmatult jäänud oma kinnisideede või kujutluste küttesse, mis ei lase enam mõista ümbritsevat ilma ja hinnata adekvaatselt ei enda ega teiste käitumist.

Erich Frommi järgi evib armastus nelja olulist tunnust, milleks on hoolitsus, vastutus, lugupidamine ja teadmised. Hoolitsus avaldub kõige ilmsemalt ema hoolitsuses lapse eest. Ükski armastusavaldus ei tunduks siiras kui näeksime, et ema väikelapse eest ei hoolitse. Nii on ka armastusega loomade ja taimele vastu. Kui keegi ütleb, et armastab lilli, aga unustab neid järjekindlalt kasta, siis näitab see vähest huvi ja hoolt. Huvi ja hoole puudumine viitab aga armastuse puudumisele. Armastus on aktiivne hoolitsus selle eest, mida armastame. Ta avaldub vastutusvõimes, valmiduses vastutada. Lugupidamine väljendab ühe inimese ärakasutamise teise poolt. Lugupidamine tähendab hoolitsust selle eest, et teine inimene saaks kasvada ja areneda. Armastatu hoomamine kogu oma südamega ja kogu oma hinge ja kogu oma mõistusega annab teadmise. Teadmisteta aga ei kujune lugupidamist, hoolitsust ja vastutust oleks teadmisteta pimedad.

### Kasvamine armastuses.

Jeesuse õpetatud palves esitatud soov, et Issand annaks meie võlad andeks nii nagu meie andeks anname oma võlglastele (Mt 22: 37 – 39) on üpris järgimatu panganduses, ent omavaheliste suhete ja vaimset tervist silmas pidades paratamatult ja tingimusteta tarviline akt, et enda ja ligimesega rahu edasi elada. Seesama vaimsus väljendub Jeesuse antud kaksikkäsus armastada Jumalat ja ligimest nagu iseennast. Selles seoses on oluline meenutada, et isekus ja enese armastamine on vastandid. Isekas inimene ei armasta, vaid pigem põlgab end, sest püüdlus elu nautida üha luhtub. Elumõnud ei ole eales küllaldased, et kustutada nälga tõelise elu järele. Pigem võib liigne

lustimine muuta tõntsiks võime tunda rõõmu vastastikusel hoolimisest, vastutusest, lugupidamisest ja teadmistest.

Me mõistame teist inimest tema tunde ja mõtteviisi omaksvõtmise kaudu nõndasamuti kui oleme ise mõistetud seeläbi, et teine on kogenud samu või vähemalt sarnaseid tundeid ja mõelnud mullegi osaks saanud mõtteid. Me mõistame teist inimest tema tunde ja mõtteviisi omaksvõtmise kaudu ja oleme ise mõistetud teise tunde ja mõttemaailma kaudu. Mõistmise puhul ei pea ma silmas pelgalt arusaamist või taipamist, vaid seda, et see eeldab sügavat kaastundmist ja mõtlemist kui biheivioristlik kalgilt olustiku tingimustest tuleneva käitumise muutuste kirjeldus. Kaastundlik mõistmine (selline, mil pole mingisugust pistmist haletsemisega) aimab teises inimeses armastust ja on seetõttu aldis loobuma enesekesksusest armastuse kasuks.

Armastuses kasvamine tähendab sirutust selle poole, mis vabastab eksistentsiaalse üksinduse ängistusest. See tähendab tunde ja mõttemaailma, emotsionaalse ja ratsionaalse intelligentsuse avardumist üle viimsete piiride. Evangelist Johannes on ses küsimuses radikaalne. Ta on kirjutatud nõnda: „Jumal on armastus ja kes püsib armastuses, püsib Jumalas ja Jumal püsib temas“ (1Jh 4:16).

### Lisalugemiseks.

Apostel Paulus kirjutab esimeses kirjas korintlastele kokkuvõtvalt armastusest. Selle kirja 13ndat peatükki nimetatakse armastuse ülemlauluks. See on kirjatükk, mida on ette loetud laulatustalitustel läbi kümnete sajandite.

13. 1 Kui ma räägiksin inimeste ja inglite keeli, aga mul ei oleks armastust, siis ma oleksin kumisev vasknõu või kõlisev kuljus. 2 Ja kui mul oleks prohvetiannet ja ma teaksin kõiki saladusi ja ma tunnetaksin kõike ja kui mul oleks kogu usk, nii et ma võiksin mägesid teisale tõsta, aga mul ei oleks armastust, siis poleks minust ühtigi. 3 Ja kui ma kõik oma vara ära jagaksin ja kui ma oma ihu annaksin põletada, aga mul ei oleks armastust, siis ma ei saavutaks midagi. 4 Armastus on pika meelega, armastus hellitab, ta ei ole kade, armastus ei kelgi ega hoopile, ta ei käitu näotult, ta ei otsi omakasu, ta ei ärritu. Ta ei jäta meelde paha, 6 tal ei ole rõõmu ülekohtust, aga ta rõõmustab tõe üle. 7 Ta lepi kõigeaga, ta usub kõike, ta loodab kõike, ta talub kõike. 8 Armastus ei hääbu kunagi. Olgu ennustused - need kõrvaldatakse, olgu keeled - need vaibuvad, olgu tunnetus - see lõpeb ära. 9 Sest poolikult me tunnetame ja poolikult me ennustame, 10 aga kui tuleb täielik, siis kõrvaldatakse poolik. 11 Kui ma olin väeti laps, siis ma rääkisin nagu väeti laps, mõtlesin nagu väeti laps, arutlesin nagu väeti laps. Aga kui ma sain meheks, jätsin ma kõrvale väeti lapse kombed. 12 Praegu me näeme aimamisi nagu peeglist, siis aga palgest palgesse. Praegu ma tunnetan poolikult, siis aga tunnetan täiesti, nagu minagi olen täiesti tunnetatud. 13 nt nüüd jääb usk, lootus, armastus, need kolm, aga suurim neist on armastus.

Allan Praats